Euroopan parlamentti
2014-2019

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P8_TA(2017)0438

Oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen Maltalla

Euroopan parlamentin päätöslauselma 15. marraskuuta 2017 oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta Maltalla (2017/2935(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2, 4, 5, 6, 9 ja 10 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 20 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 6, 7, 8, 10, 11, 12 ja 47 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja siihen liittyvän Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön,

– ottaa huomioon 16. tammikuuta 2014 antamansa päätöslauselman unionin kansalaisuuden myymisestä[1],

– ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja YK:n lukuisat ihmisoikeussopimukset, jotka sitovat kaikkia jäsenvaltioita,

– ottaa huomioon 11. maaliskuuta 2014 annetun komission tiedonannon uudesta EU:n toimintakehyksestä oikeusvaltioperiaatteen vahvistamiseksi (COM(2014)0158),

– ottaa huomioon täysistunnossa 24. lokakuuta 2017 käydyn keskustelun Maltan tiedotusvälineiden vapaudesta,

– ottaa huomioon Panaman asiakirjat ja tutkivien journalistien kansainvälisen yhteenliittymän ja European investigative Collaborations -verkoston tekemät paljastukset Maltan aineistoista,

[1] EUVL C 482, 23.12.2016, s. 117.

– ottaa huomioon 25. lokakuuta 2016 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta[1],

– ottaa huomioon 24. lokakuuta 2017 antamansa päätöslauselman legitiimeistä toimista yleisen edun hyväksi toimivien väärinkäytösten paljastajien suojelemiseksi heidän paljastaessaan luottamuksellisia tietoja yrityksistä ja julkisista elimistä[2],

– ottaa huomioon epäilyjä rahanpesuun, veronkiertoon ja veropetoksiin liittyvästä unionin oikeuden rikkomisesta ja unionin oikeutta sovellettaessa ilmenneistä hallinnollisista epäkohdista käsittelevän tutkintavaliokunnan mietinnön ja suositukset sekä mietinnön liitteenä olevan selonteon valiokunnan matkasta Maltalle,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 123 artiklan 2 kohdan,

A. ottaa huomioon, että Euroopan unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, ja toteaa, että nämä arvot ovat yleismaailmallisia ja yhteisiä jäsenvaltiolle;

B. toteaa, että Euroopan unionin perusoikeuskirja on osa EU:n primaarioikeutta; toteaa, että sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus on kirjattu perusoikeuskirjan 11 artiklaan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklaan; toteaa, että SEU-sopimuksen 2 artiklan, 3 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan mukaan unionilla on mahdollisuus toimia suojatakseen perustana olevia arvojaan; katsoo, että oikeusvaltiomekanismia olisi sovellettava yhtä voimakkaasti kaikissa jäsenvaltioissa;

C. katsoo EU:n olevan sopimusjärjestelmä, joka toimii vastavuoroista luottamusta koskevan olettamuksen perusteella, eli jäsenvaltioiden oletetaan toimivan demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia kunnioittaen;

D. ottaa huomioon, että oikeuslaitoksen riippumattomuus on vahvistettu perusoikeuskirjan 47 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa ja että se on demokraattisen vallanjaon periaatteen välttämätön edellytys;

E. ottaa huomioon, että korruptiota tutkinut journalisti ja bloginpitäjä Daphne Caruana Galizia sai surmansa 16. lokakuuta 2017 autopommi-iskussa;

F. toteaa, että kyseinen murha johti Maltalla katumielenosoituksiin ja kansalaisyhteiskunnan mielenosoituksiin, joissa vaadittiin oikeutta, vastuuseen saattamista ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamista;

G. ottaa huomioon, että tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantavälineen laatimassa Maltaa koskevassa maakohtaisessa raportissa 2016 todettiin, että maan tiedotusvälineillä on markkinoiden moniarvoisuutta ja poliittista riippumattomuutta koskevia lähes suuria riskejä ja että riskejä voimistivat useat tekijät, kuten tiedotusvälineiden markkinoita koskevien tietojen puuttuminen, toimittajien ja

---

1 Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2016)0409.
2 Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2017)0402.

toimituksellisen autonomian suojelun ja itsesääntelyn puute, tiedotusvälineiden poliittinen omistajuus sekä tiedotusvälineitä koskevan lukutaidon puutteellisuus[1];

H. ottaa huomioon, että Toimittajat ilman rajoja -järjestön julkaisemassa tiedotusvälineiden vapautta käsittelevässä indeksissä 2017 todettiin, että Maltalla sanavapautta rajoittavat erityisesti kunnianloukkausta koskevat lait, joiden nojalla voidaan tuomita sakkoja tai vankeutta ja joita etenkin poliitikot käyttävät yleisesti toimittajia vastaan[2];

I. ottaa huomioon, että Maltan parlamentissa on parhaillaan käsiteltävänä maan hallituksen lakialoite, jolla lakkautetaan kunnianloukkauksen kriminalisointi ja kielletään tilapäisesti kaikki ennakkopäätökset tai -määräykset, jotka perustuvat kunnianloukkauksia koskeviin lakeihin[3];

J. ottaa huomioon, että Maltan koko poliittista kirjoa edustaneet poliitikot olivat nostaneet Daphne Caruana Galiziaa vastaan useita syytteitä kunnianloukkaukseen vedoten;

K. ottaa huomioon, että Caruana Galizian pankkitili jäädytettiin aiemmin tänä vuonna tuomioistuimen antamalla ennakkopäätöksellä, joka liittyi hallituksen ministerin nostamaan kunnianloukkauskanteeseen, jota ei ollut vielä ratkaistu oikeudessa;

L. toteaa Maltan tiedotusvälineiden raportoineen joutuneensa kohtaamaan voimakasta painostusta rahanpesusyytösten kohteena olevalta Pilatus-pankilta, joka on vaatinut tiedotusvälineiltä pankkia koskevien uutisten perumista tai poistamista; ottaa huomioon, että Pilatus-pankki on nostanut Yhdysvalloissa kanteen maltalaisia tiedotusvälineitä vastaan maineensa tahraamisesta; toteaa Maltan rahanpesun selvittely- ja analysointiyksikön (FIAU) vuotamien tietojen osoittavan, että Pilatus-pankin asiakkaat ovat olleet enimmäkseen poliittisesti vaikutusvaltaisia azerbaidžanilaisia, joiden osalta pankki ei ole kuitenkaan noudattanut rahanpesun torjuntaa koskevassa direktiivissä edellytettyä asianmukaista huolellisuutta; ottaa huomioon, että Maltan hallituksen jäsen on vaatinut FIAU:n tietojen vuotajan selvittämistä;

M. ottaa huomioon, että poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä koskevien korruptio- ja rahanpesusyytösten lähteenä ollut väärinkäytösten paljastaja pakeni maasta ennen toimittaja Daphne Caruana Galizian murhaa;

N. ottaa huomioon, että Maltan hallitus saattoi vuonna 2013 voimaan väärinkäytösten paljastajien suojelemista koskevan lain[4] ja että se on yksi vähemmistöön kuuluvista EU:n jäsenvaltioista, jotka ovat kirjanneet lainsäädäntöönsä väärinkäytösten paljastajia suojelevia toimenpiteitä;

---

1 Nenadic, Iva, 2016. ”Media Pluralismi Monitori 2016 – Monitorin Riski for Media Pluralismi in te EU and Beyond. Country reprot: Malta”. Tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja vapautta käsittelevä keskus. Tiedosto ladattavissa osoitteessa http://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2016-results/malta/.

2 Katso https://rsf.org/en/malta.

3 Maltan hallituksen lakiesitys ”AN ACT to provide for the updating of the regulation of media and defamation matters and for matters consequential or ancillary thereto”, 26 artiklan 6 kohta. Katso http://justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lp&itemid=28292&l=1.

4 Katso http://www.justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lp&itemid=25151&l=1.

O. ottaa huomioon, että Maltan perustuslain ja lakien nojalla poliisiylijohtajan nimittää pääministeri ja yleisen syyttäjän puolestaan presidentti pääministerin neuvosta, ja että oikeuslaitoksen jäsenet nimitetään vuodesta 2017 lähtien vasta sen jälkeen, kun komitea on arvioinut ehdokkaita ennen nimittämistä[1]; toteaa, että Maltan lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen riippumattomuus on saattanut vaarantua sen vuoksi, että maan hallituksella on valta nimittää poliisiylijohtaja, FIAU:n johtaja ja yleinen syyttäjä;

P. toteaa useiden tiedotusvälineiden kertoneen, että Maltan julkisiin yhtiöihin luotiin useita työpaikkoja vain viikkoja ennen vuoden 2017 vaaleja, mikä on aiheuttanut huolta siitä, että kyseessä on ollut vaalitäky;

Q. toteaa, että Malta kieltäytyi liittymästä Euroopan syyttäjänvirastoon (EPPO), joka on itsenäinen unionin elin ja jolla on toimivaltuudet toteuttaa EU:hun kohdistuvia petoksia ja muita unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavia rikoksia koskevia tutkinta- ja syytetoimia;

R. ottaa huomioon, että Panaman asiakirjoja koskevat huhtikuussa 2016 tehdyt paljastukset osoittavat, että tutkivien journalistien kansainvälisen yhteenliittymän tietokannassa on kaikkiaan 714 Panaman asiakirjoihin kytkettyä maltalaisyritystä; toteaa, että asiakirjoissa tehdyt paljastukset koskevat nykyistä ministeriä ja aiemman hallituksen entistä ministeriä sekä korkea-arvoisia virkamiehiä;

S. toteaa lähettäneensä helmikuussa 2017 Maltaan valtuuskunnan osana Panaman asiakirjoja koskevaa tutkintaa; toteaa valtuuskunnan todenneen selonteossaan, että on aihetta epäillä, ettei Maltan poliisivoimilla ole riittäviä resursseja tehtäviensä optimaaliseen hoitamiseen, mikä antaa aiheen olettaa hallinnollisia epäkohtia; ottaa huomioon, että valtuuskunnan mukaan rahanpesusta Maltalla jaetut tuomiot ja takavarikoinnit ovat olleet erittäin vähäisiä verrattuna siihen, miten monia selontekoja FIAU on lähettänyt maan poliisille; toteaa, että hallituksen virkamies ja aiempi ministeri kieltäytyivät tapaamasta epäilyjä rahanpesuun, veronkiertoon ja veropetoksiin liittyvästä unionin oikeuden rikkomisesta ja unionin oikeutta sovellettaessa ilmenneistä hallinnollisista epäkohdista käsittelevän tutkintavaliokunnan edustajia;

T. toteaa, että Maltalla julkaistiin toukokuussa 2017 kaksi vuonna 2016 laadittua FIAU:n selontekoa, joissa todettiin, että on perusteltu syytä olettaa hallituksen virkamiehen sekaantuneen rahanpesuun; toteaa, että samaan aikaan julkaistussa kolmannessa selonteossa kuvailtiin yksityiskohtaisesti FIAU:n Pilatus-pankissa paikalla tekemää tutkimusta, jossa pankin katsottiin rikkoneen maan rahanpesun torjuntaa koskevaa lainsäädäntöä; toteaa, että Pilatus-pankin luvanmyöntämisprosessi on ollut joutuisaa verrattuna keskimääräiseen aikaan, jota on tarvittu sen varmistamiseen, että pääomavaatimuksia koskevassa direktiivissä olevia säännöksiä on noudatettu;

U. toteaa, että FIAU:n johtaja ja poliisiylijohtaja, jotka ovat kumpikin hallituksen suoraan nimittämiä, erosivat pian edellä mainittujen selontekojen valmistumisen jälkeen; toteaa, että poliisi ei ole käynnistänyt mitään tutkimuksia poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä ja hallituksen jäsentä vastaan esitettyjen rahanpesusyytösten johdosta; toteaa,

---

[1] Vuoden 2016 säädös nro XLIV, 5 artiklan 96 A kohta http://www.justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lp&itemid=27835&l=1.

että edellä mainittuja tapauksia varten nimitettiin tuomareita; ottaa huomioon, että kaksi FIAU:n jäsentä erotettiin sen jälkeen, kun FIAU:n selonteot olivat vuotaneet lehdistölle;

V. toteaa, että komissio sai tietää näistä syytöksistä viimeistään kesäkuussa 2017, jolloin sitä pyydettiin jatkamaan tutkimuksia Maltasta sekä kolmannen rahanpesudirektiivin ja pääomavaatimuksia koskevan direktiivin noudattamisesta ja asianmukaisesta täytäntöönpanosta;

W. katsoo, että unionin kansalaisuus on yksi unionin merkittävimpiä saavutuksia ja että unionin perussopimusten mukaan asuinpaikkaa ja kansalaisuutta koskevat asiat kuuluvat yksinomaan jäsenvaltioiden toimivaltaan; toteaa, että EU:lla on valtuudet valvoa, miten jäsenvaltiot torjuvat korruptiota;

X. toteaa, että Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kunkin jäsenvaltion on, unionin oikeutta noudattaen, määritettävä edellytykset, joilla sen kansalaisuus voidaan saada ja menettää; toteaa, että Maastrichtin sopimuksen tultua voimaan jäsenvaltion kansalaisuuden myöntäminen on merkinnyt myös unionin kansalaisuuden myöntämistä ja siten vahvoja lisäoikeuksia, mikä tarkoittaa, että yhden jäsenvaltion tekemät kansalaisuuden saamista koskevat päätökset vaikuttavat myös muihin jäsenvaltioihin ja itse unioniin;

Y. toteaa Maltan hallituksen käynnistäneen vuonna 2014 yksityisiä sijoittajia koskevan ohjelman, jossa Maltan ja siten myös unionin kansalaisuutta on kaupattu kolmansien maiden kansalaisille 650 000 euron hintaan; toteaa kansalaisuuden vastaanottaneiden henkilöiden luettelon jääneen epäselväksi, koska heitä ei ole yksilöity kansalaisuuden saaneiden henkilöiden luettelossa; toteaa, että vuonna 2016 vuodetussa FIAP:n selonteossa oltiin huolissaan ohjelman hallinnoinnissa mahdollisesti ilmenevästä korruptiosta;

Z. toteaa hallituksen uskoneen yksityisiä sijoittajia koskevan ohjelman hallinnoinnin Nexia BT:lle, joka mainitaan Panaman asiakirjoissa Maltan poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä, myös erästä hallituksen jäsentä, koskevien trustien ja merentakaisten yhtiöiden välittäjänä ja alullepanijana; toteaa, että Panaman asiakirjoissa annetaan ymmärtää Nexia BT:n laiminlyöneen asianmukaisen huolellisuuden siltä osin kuin on kyse todellisten edunsaajien tunnistamiseen tarvittavien kaikkien tietojen antamisesta;

AA. toteaa, että Europolin rahanpesun selvittelykeskuksen selonteossa ”From suspicion to action – converting financial intelligence into greater operational impact” korostettiin, että tietyt osapuolet, mukaan lukien rikollisjärjestöt, ovat väärinkäyttäneet Maltan internetpohjaisia toimialoja pestäkseen rikoksella saatua hyötyä; toteaa, että edellä mainitun ei saisi tulkita kuvastavan koko toimialaa;

1. tuomitsee jyrkästi Daphne Caruana Galizian murhan ja kehottaa Maltan hallitusta käyttämään kaikkia resursseja hänen murhaajiensa saattamiseksi oikeuteen;

2. vaatii riippumattoman kansainvälisen tutkinnan käynnistämistä Daphne Caruana Galizian murhan vuoksi; arvostaa Maltan viranomaisten toimia kansainvälisten lainvalvontaviranomaisten, kuten Yhdysvaltojen liittovaltion poliisin FBI:n ja hollantilaisten teknisen rikostutkinnan asiantuntijoiden, ottamiseksi mukaan tapauksen tutkintaan; edellyttää, että Europol osallistuu täysipainoisesti tapauksen tutkimiseen aina ratkaisemiseen saakka;

3. toteaa, että tutkivien toimittajien ja väärinkäytösten paljastajien suojeleminen on yhteiskunnan elintärkeiden etujen mukaista; kehottaa Maltan viranomaisia ja EU:n kaikkia jäsenvaltioita varmistamaan, että toimittajien ja väärinkäytösten paljastajien henkilökohtaista turvallisuutta ja henkeä suojellaan;

4. kehottaa puheenjohtajakokousta perustamaan esikuvallisesta tutkivasta toimittajantyöstä vuosittain myönnettävän Daphen Caruana Galizian nimeä kantavan eurooppalaisen palkinnon;

5. pitää valitettavana, että Maltan viime vuosien tapahtumat ovat johtaneet vakavaan huoleen maan oikeusvaltioperiaatteesta, demokratiasta ja perusoikeuksista, mukaan lukien tiedotusvälineiden vapaus sekä poliisi- ja oikeuslaitoksen riippumattomuus;

6. kehottaa komissiota käynnistämään Maltan hallituksen kanssa vuoropuhelun oikeusvaltioperiaatteen toimivuudesta Maltalla ja varmistamaan, että eurooppalaisia arvoja kunnioitetaan; kehottaa komissiota pitämään parlamentin täysin ajan tasalla arviointinsa suhteen; toteaa, että tarvitaan säännöllistä valvontaa ja vuoropuhelua, johon kaikki jäsenvaltiot osallistuvat, jotta voidaan turvata demokratiaa, perusoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta koskevat unionin perusarvot neuvoston, komission ja Euroopan parlamentin myötävaikutuksella, kuten sen 25. lokakuuta 2016 antamassa demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamista käsittelevässä päätöslauselmassa todetaan;

7. pitää valitettavana, että Maltan poliisi ei ole tutkinut lukuisia vakavia syytöksiä korruptiosta ja rahanpesun torjuntaa ja pankkivalvontaa koskevien velvoitteiden rikkomisesta, ja katsoo tämän vaarantavan oikeusvaltioperiaatteen toteutumisen kyseisessä jäsenvaltiossa; ottaa huomioon, että eräät näistä syytöksistä ovat käsiteltävinä useammassa tuomioistuimessa; pitää erityisen valitettavana, että Maltalla ei ole toistaiseksi käynnistetty poliisitutkintaa Panaman asiakirjojen ja FIAU:n selonteoissa vuodetuissa poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden tapauksissa, ja toteaa, että eräät FIAU:n selonteoissa nimeltä mainitut henkilöt jatkavat edelleen maan hallituksessa; kehottaa Maltan poliisiylijohtajaa käynnistämään asiaa koskevat tutkimukset;

8. ottaa huomioon Maltan korkeimman oikeuden presidentin esittämät lausunnon oikeusvaltioperiaatteesta ja on hänen kanssaan samaa mieltä siitä, että oikeusvaltioperiaatteen toteutumista Maltalla ei voida taata ilman asianmukaista lainvalvontaa[1];

9. on huolissaan Maltalla käyneen epäilyjä rahanpesuun, veronkiertoon ja veropetoksiin liittyvästä unionin oikeuden rikkomisesta ja unionin oikeutta sovellettaessa ilmenneistä hallinnollisista epäkohdista käsittelevän tutkintavaliokunnan mietinnöstä, jossa todetaan, että petosten ja rahoitusalan rikosten torjunnasta vastaavat julkiset laitokset ovat erittäin politisoituneita;

10. kehottaa komissiota todentamaan, noudattaako Malta kolmatta rahanpesudirektiiviä ja pääomavaatimuksia koskevaa direktiiviä; toteaa Maltan olevan yksi niistä monista jäsenvaltioista, joita vastaan komissio on käynnistänyt rikkomusmenettelyn, koska ne eivät ole saattaneet neljättä rahanpesudirektiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään

---

1 http://www.independent.com.mt/articles/2017-10-02/local-news/Chief-Justice-boldly-speaks-out-about-rule-of-law-need-for-proper-law-enforcement-6736179695.

26:nteen kesäkuuta 2017 mennessä; panee merkille, että osaksi kansallista lainsäädäntöä saattaminen on käynnissä;

11. kehottaa Maltan viranomaisia liittymään EPPO:oon työskennelläkseen yhdessä muiden osallistuvien jäsenvaltioiden kanssa unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavien petosten ja muiden rikosten torjumiseksi;

12. kehottaa Maltan valvonta- ja oikeusviranomaisia tutkimaan Pilatus-pankin lupamenettelyä ja erityisesti rahoituslaitosten hallintoelimille asetettujen sopivuutta ja luotettavuutta koskevien vaatimusten täyttymistä pääomavaatimuksia koskevassa direktiivissä edellytetyllä tavalla ja tutkimaan, miten Nexia BT on noudattanut rahanpesudirektiiviä;

13. toteaa, että parlamentin jäsenet ovat ilmaisseet toistuvasti huolensa Citizenship by Investment -järjestelyistä yleensä sekä Maltalla ja muissa EU:n jäsenvaltioissa; kehottaa Maltaa tekemään selkoa siitä, ketkä ovat hankkineet Maltan passin ja kaikki siihen liittyvät oikeudet rahalla, ja millaisin toimenpitein on varmistettu, että kaikki uudet kansalaiset ovat todella asuneet Maltalla vuoden ennen kansalaisuuden saamista; kehottaa komissiota valvomaan tällaisia kansalaisuutta koskevia ohjelmia jäsenvaltioissa, joiden on noudatettava EU:n oikeutta harjoittaessaan kansallisuutta koskevaa toimivaltaansa;

14. kehottaa Maltaa ja muita jäsenvaltioita varmistamaan, että verojen välttelyn torjuminen asetetaan etusijalle ja että tähän tehtävään kohdennetaan kaikki asian vaatimat resurssit;

15. pitää valitettavana, että komissio on päättänyt jättää vuotta 2017 koskevan korruptiontorjuntakertomuksensa julkaisematta;

16. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Euroopan neuvostolle sekä Maltan tasavallan presidentille.